

ІДЕОЛОГІЧНІ ДЕФОРМАЦІЇ В ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛІТИЧНИХ ПАРТІЙ В СУЧАСНІЙ УКРАЇНІ

Постол А.А.(м. Запоріжжя)

У статті дається «ідеальне» визначення політичної партії як суб'єкта політичного процесу, що прагне втілити у життя систему ідей через ідеологічну діяльність, та розкриваються причини ідеологічних деформацій, що мають місце у практичній діяльності сучасних українських політичних партій.

Ключові слова: *політична партія, політична ідеологія, ідеологічні деформації, псевдо ідеологія, політична свідомість, політична активність, просвітницька діяльність*

Вступ

Спостерігаючи сьогодні за політичним процесом в Україні та його учасниками, можна констатувати, що сучасні українські політичні партії не зовсім відповідають виробленим історико-пізнавальним і власне політичним досвідом людства уявленням про їх сутність. А саме: політичні партії – це об'єднання розумно-вольових у своїх цілеспрямованих діях людей, свідомих того, що обраний ними шлях відповідає основним тенденціям розвитку суспільства, а також інтересам і потребам соціальних структур та окремих індивідів, які його складають.

Маючи певною мірою «ідеальне» визначення політичної партії, можемо говорити про причини ідеологічних деформацій в їх практичній діяльності. Але зазначимо ще раз, що «ідеальне» є реальною дійсністю об'єктивно-історичного процесу розвитку суспільства в різних якісних станах, а не продуктом суб'єктивних міркувань. Звичайно, історія не має наперед визначених цілей, але коли вона відбулась і може стати об'єктом наукового дослідження, її «сліди» якраз і набувають понятійно-категоріального статусу, з яким можна порівнювати діяльність суб'єктів суспільного розвитку в його сьогоденно-теперішній емпірично достовірній наочності й очевидності. Без такого порівняння в історії не можна взяти її об'єктивних уроків і самовпевнено вважати себе розумними політичними істотами.

Мета статті: на основі «ідеального» визначення політичної партії визначити причини ідеологічних деформацій в їх практичній діяльності в сучасній Україні.

Обговорення проблеми

Дослідження проблем, пов'язаних з сутнісними засадами діяльності політичних партій, в тому числі під кутом зору здійснення ними політико-ідеологічної роботи є предметом вивчення багатьох зарубіжних і вітчизняних вчених. Серед вітчизняних науковців, які обрали для себе цей напрямок, В.Мейтус, Ю.Шведа, М.Примуш, С.Бабій, В.Базів, М.Попович, В.Ковтун, Е.Пуфлер та ін. Втім, досліджуючи ідеологічні деформації діяльності політичних партій не можна не враховувати наукові розробки, що розкривають сутність, генезис та трансформації різних політичних

ідеологій. Ліберальна політична ідеологія розробляється такими вченими, як В.Заблоцький, М.Попович, С.Глушкова, В.Мойсієнко, А.Волощенко, В.Гарміза, Л.Захарова, А.Катренко. Консервативна ідеологія в політиці знаходить своє відображення в творчості О.Бабкіної, В.Воронкової, О.Голобуцького, О.Ситника, П.Ямчука. Національно-демократична політична ідеологія досліджується в роботах В.Панібудьласка, Ю.Римаренко, І.Кураса, Ф.Турченко, І.Кресіної, О.Картунова, Л.Шкляра, В.Тарана, І.Оніщенко, М.Обушного, А.Свідзинського, М.Кармазіної, В.Кафарського. Соціалістична та соціал-демократична політична ідеологія представлена творчими доробками О.Жерноклєєва, В.Гура, В.Медведчука, В.Бабкіна, В.Головченко, В.Гошовської, Т.Бевз, І.Макухи, І.Бегея, А.Чернецького, А.Мартінова, А.Диби, С.Перегудова та ін.

Спробуємо визначити й обґрунтувати причини ідеологічних деформацій, властивих діяльності політичних партій.

Перша. Вже саме словосполучення вражене досить суперечливою деформацією. Політичне означає суспільне, громадське, загальне, цілісне, органічне. Між тим партійна форма обмежує сутнісно-змістовну спрямованість як цілей, так і засобів їх досягнення. Вони підпорядковуються можливостям, що містяться в цих межах, якими є і просторово-часові фактори діяльності, в основі яких матеріальні ресурси партії та партійців, і фактори духовні, зумовлені рівнем обізнаності останніх щодо змістовної об'єктивності партійних цілей. Цей рівень завжди тяжіє до суб'єктивності в їх оцінці – як відносно аналізу загальної політичної ситуації в суспільстві, так і наявності в самих аналітиків об'єктивних критеріїв оцінки, які б долали вроджену схильність кожної людини до суб'єктивності й суб'єктивізму, долали, як зазначав Ф.Бекон, ідоли свідомості, особливо роду й театру. Адже партійна ідеологія завжди спирається на суб'єктивно обрані вчення мислителів, вбачаючи в цьому конкретність істини. Між тим це суто емпіричний підхід, оскільки для філософського способу світорозуміння вона має вигляд системно-цілісного теоретично оформленого знання, є логічним узагальненням історії пізнання, представленого всією сукупністю вчень.

Як свідчить аналіз, ідеологію як форму суб'єктивного ідеалізму (за філософською класифікацією), К.Маркс пов'язував із намаганням особливому партійному владному інтересу надати статус загальносуспільного. І відзначав, що таке співпадіння може бути, але в досить короткий відтинок часу. Проте його фіксують видатні мислителі, а не партійні діячі. Це відразу проявляється в тому емпірично достовірному факті, що під час парламентських виборів кількість політичних партій, бажаючих скористатись наслідками перемоги в разі наявності загальнонаціональної кризи, зростає немов би на дріжджах. Причому, лідери до самих виборів були нібито одностайними. Приклад з новітньої політичної історії України: у 1998 році провладний блок «Злагода» розпався на декілька партій, а сама НДП, лідером якої був тодішній Голова Ради міністрів В.Пустовойтенко, виявилась чисельно найменшою, хоча саме вона ініціювала створення «партії влади» у вигляді блоку. У 2002 році аналогічна

ситуація склалась з блоком «За єдину Україну» - у Верховній Раді вона відразу розпалась на 8 партійних фракцій. Причина очевидна: ідеологічно всі партії, що складали ці виборчі блоки, не піднялись до ідеї загального як необхідної для цілісності суспільства. Виявилось, що політичні лідери, попри політичну демагогію про загальний інтерес, переслідували суб'єктивну мету – мати, насамперед для себе особисто, владні повноваження.

Друга. Фактична відсутність у колишньому СРСР політичного життя в його партійній модифікації дається взнаки в умовах сучасної України. Те, що існувала монополія однієї партії, яка постійно декларувала і пропагувала себе як партію всього народу, підтверджує сказане. Що таке політичне життя? Це – «одна з основних сфер суспільного життя, пов'язана з діяльністю і відносинами індивідів і соціальних спільнот, створених ними політичних інститутів для виявлення інтересів соціальних суб'єктів, а також боротьба за їх реалізацію через посередництво політичної влади у процесі політичного розвитку. Політичне життя у різні епохи і в різних країнах відзначається багатоманітністю і своєрідністю»[2, с. 269]. Із цього визначення бачимо, що за умов, коли суспільство підпорядковане авторитарно-тоталітарній формі державної влади, а його духовною основою є монополізоване вчення одного мислителя, нехай навіть геніального, політичне життя відсутнє. Спробуємо аргументувати такий висновок, виходячи зі змісту наведеного визначення. Поставимо для цього низку запитань, які виявляться риторичними. Чи можлива була в умовах СРСР «діяльність і відносини індивідів і соціальних спільнот»? – Очевидно, що ні. Звичайно, вона (діяльність) і вони (відносини) формально були, але їх сутнісна політична визначеність жорстко підлягала, з одного боку, жорсткому інституціолізованому партійно-державному контролю, з іншого, світоглядно-ідеологічному – індивідуалізм засуджувався як найбільше зло, оскільки з ним пов'язувались прояви буржуазної приватновласницької психології і можлива реставрація капіталізму. Звідси суспільне життя повністю підпорядковувалось вимогам комуністичних ідеологем з їх жорсткою спрямованістю на утвердження радянського соціалістичного способу життя і формування радянської людини – «патріота й інтернаціоналіста». Наступне питання: «Чи була можливість в «індивідів і соціальних спільнот» створити «політичні інститути для виявлення інтересів соціальних суб'єктів»? Звичайно, що не було. По-перше, всі політичні інститути, а це державні структури, створювались як органи захисту державної влади партії. По-друге, соціальними суб'єктами були лише соціальні структури, чиє існування було похідним від суто економічних підвалин суспільного буття – це робітничий клас, трудове селянство та службовці (інтелігенція як суспільний прошарок між основними суб'єктами). Причому, соціальна структура закріплювалась силою державної реєстрації – у паспорті громадянина фіксувалось його соціальне походження. По-третє, статус суб'єкта належав лише офіційним соціальним структурам, тобто мав виключно колективний вимір; відносно індивіда

Ідеологічні деформації в діяльності політичних партій в сучасній Україні

суб'єктність визначалась мірою колективістичності його свідомості та відповідної їй суспільної поведінки. По-четверте, якщо вести мову про громадські організації, то більшість із них, знов таки, була похідною від професійно-економічної складової; але всі без винятку були під наглядом пильного державно-партократичного ока. По-п'яте, якщо брати власне політичні соціальні утворення, то всі вони базувались на засадах комуністичної моноідеології: від юних лєнінців (жовтенят) до піонерів, комсомольців, членів КПРС і профспілок, в які входили всі працюючі як у «школу комунізму». Цілком очевидно, що ніяка «боротьба за реалізацію інтересів через посередництво політичної влади у процесі політичного розвитку» за таких умов суспільного життя була неможлива. Якщо ж хтось намагався її вести, то оголошувався антирадянським елементом, якого засуджувала влада і, що важливо, її підтримував у цьому народ, принаймні, значна його частина. Тобто, особливої потреби доводити відсутність політичного життя в колишньому СРСР немає. Тому суспільство й не розвивалось і прийшло, врешті-решт, до занепаду. Що, власне, визнала сама КПРС, назвавши період брежнєвщини періодом застою і взявши на XXVII з'їзді курс на оновлення всіх сфер суспільного життя, включно до політичного, хоча й під тиском певних інтелектуальних кіл в самій партії («демократична платформа») та суспільстві.

Зі щойно наведеного стає зрозумілим, чому створені й постійно створювані політичні партії в сучасній Україні «хворі» на ідеологічні деформації. Головна з яких – уявлення про те, що мета будь-якої (!?) політичної партії – «завоювання влади»! В цьому, на наше переконання, секрет того, що, з одного боку, їх досить багато; з іншого, їх вплив на життя суспільства занадто слабкий, оскільки розуміння ними ідеології зводиться до обґрунтування того, що «человек есть то, что он есть». Що закономірно – до таких простих ідей тільки й підняло народну свідомість матеріалістичне розуміння історії з його найвищою мудрістю про те, що «суспільне буття визначає суспільну свідомість» і що буття – це, головним чином, задоволення потреб у житлі, їжі, одязі та сім'ї. Розуміння ж того, що «людина – істота політична», для більшості політичних партій, насамперед їх лідерів, зводиться не до необхідності проведення кропіткої просвітницької роботи серед партійців, а потім і в суспільстві, а до їх визнання в якості потенційних виборців. Такий «урізаний» підхід до ідеологічної роботи має, проте, свої переваги, оскільки зводить її до завжди актуальних популістських гасел. що, в свою чергу, деформує суспільну свідомість, вигідну політичним партіям – вони завжди на протестних настроях мають, так би мовити, владні перспективи. Прийшовши до влади, партійці-державники починають мотивувати свою діяльність економічною ідеологією, всі інші – політико-популістичною, моралізаторсько-споживацькою, тобто наперед визначеною хибністю на суб'єктивність і суб'єктивізм. Зі всією наочністю це проявляється при підготовці та прийнятті бюджету – пропозиції від нардепів заідеологізовані в бік економічних витрат, а не шляхів економічного розвитку. Що сумно, це

спостерігає електорат, свідомість якого також деформується подібною псевдоідеологією. У зв'язку з цим корисно було б нагадати ту обставину, що ідеологією в позитивному сенсі К.Маркс вважав якраз економічну теорію розвитку людства, абстраговану від його історії, а тому не абстрактну, а конкретну. Наведемо її основні положення, які, ми думаємо, є цілком об'єктивною ідеологією, яка, також об'єктивно, творить і політичне життя суспільства, і людину як політичну істоту, свідому своєї істинної істотної сутності. Йдеться про досить цікаву сентенцію, згідно якої «мораль політичної економії – чистий прибуток, а політична економія моралі – чиста совість», які потрібно розділяти, якщо бажати добра людині й суспільству, оскільки комуністичність останнього не є продуктом політичної діяльності партій, а наслідок економічного розвитку. Тому фундаментальна праця К.Маркса «Капітал» має пояснювальну назву «Критика політичної економії», що якраз і означає: економічний розвиток визначає якісний стан суспільства як стан політичний. І навпаки, якщо партійна ідеологія діє всупереч об'єктивним тенденціям розвитку економіки, а це завжди має місце тоді, коли політичні партії обирають своїми гаслами популізм, а не ідеологію, яка обґрунтовує політичне життя, яке розкриває максимально можливу приватну ініціативу для кожної людини, вільний прояв якої задовольняє її власні індивідуальні й водночас соціальні інтереси, вона не сприяє динамізму суспільства, не є політичною, адже провокує серед людей асоціальний тип поведінки, спрямований проти дії економічних законів. А протидіючи їм, як можна сподіватись на те, що економічний добробут, обіцяний народу політичними партіями з такими політико-партійними ідеологіями, наступить за їх влади. Саме з цієї причини СРСР так і не догнав цивілізовані народи, як це самовпевнено обіцяв Ленін, ставлячи як політико-партійний діяч моральні та інші чинники вище економічних як власне (іманентно) політичних. Хоча, ще не будучи партійним діячем, він стояв на позиціях того, що в марксизмі немає ні грані етики, оскільки етичний момент в ньому виводиться з економічних умов життя суспільства. Врешті, всім відома його знаменита формула: «політика є концентроване вираження економіки». Тобто, політико-партійна ідеологія, якщо б вона не була деформована, повинна всіляко позбавлятися популізму, щоб відповідати і у певному розумінні спрямовувати історично обумовлений економічний розвиток. У цьому контексті доречно навести думку К.Маркса: «Суспільство, якщо навіть воно потрапило на слід природного (чит. – об'єктивного - А.П.) закону свого розвитку, - писав він, - ... не може ні перестрибнути через природні фази розвитку, ні відмінити останні декретами. Але воно може скоротити і пом'якшити муки пологів. Декілька слів для того, щоб зняти можливі непорозуміння. Фігури капіталіста і земельного власника слід висвітлити далеко не в рожевому світлі. Але тут справа йде про особи лише постільки, оскільки вони є уособленням економічних категорій, носіями певних класових відносин та інтересів. Я розглядаю розвиток економічної суспільної формації як природно-історичний процес, тому, з моєї точки зору, менше, ніж з будь-якої іншої,

Ідеологічні деформації в діяльності політичних партій в сучасній Україні

окрему особу можна вважати відповідальною за ті умови, продуктом яких вона в соціальному сенсі залишається, як би не підносились вона над ними суб'єктивно» [1, с.10]. Для цілей дослідження в наведеному положенні є багато відповідей.

1. Якщо розвиток суспільства відбувається згідно дії об'єктивних, отже, внутрішньо необхідних законів, то завдання політичних партій полягає не в тому, щоб закликати до відміни несправедливостей і обіцянок одним стрибком перейти до справедливого в усіх відношеннях суспільного устрою в разі отримання політичної влади. Навпаки, по-перше, треба знати ці закони, по-друге, пом'якшувати їх дію об'єктивним аналізом суспільства з точки зору пошуку в ньому тих можливостей, які б, з одного боку, сприяли ефективному розвитку його продуктивних сил як визначальних у способі виробництва, з іншого, розвивали всебічний інтерес людини до суспільного життя з метою усвідомлення того, що вона є головним чинником у структурі самих продуктивних сил. Тобто, політико-партійна ідеологія має бути в першу чергу ідеологією політико-економічною, але з людським обличчям. Такими, врешті, стали цивілізовані суспільства, в яких політичні партії не ставили перед собою мети перестрибнути через «природні фази розвитку».

2. Вкрай важливим є застереження щодо понятійно-категоріального використання основних суб'єктів соціально-економічного і суспільно-політичного життя. Справа в тому, що пересічні громадяни, у своїй більшості, читаючи партійні програми, лозунги, газети, брошури схильні сприймати й, відповідно, коментувати їх зміст засобом його порівняння з емпіричною дійсністю як середовищем, в якому постійно знаходиться їх буденна свідомість. Звідси широко розповсюджена практика ототожнення світосприймання зі світорозумінням, внаслідок чого політико-партійні ідеології набувають конфліктно-конфронтаційного спрямування, апелюючи до емоцій публіки, а не до її розуму й розуміння. Це властиво різним політико-партійним ідеологіям, але особливо яскраво націонал-фашистським і комуністичним. Саме тому так складно відбуваються демократично-правові зрушення в свідомості публічних партійних лідерів, які зі злобою та ненавистю висловлюються про своїх політичних опонентів, підміняючи при цьому ідеологічні переконання політичними технологіями, в основі яких взаємна публічна дискредитація. Достатньо послухати радіотрансляції засідань ВР, чого дуже активно домагаються політичні партії національно-демократичного та комуно-соціалістичного спрямування, щоб пересвідчитись, що метою їх звернень до народу найчастіше є бажання сподобатись особисто критиканством на межі дозволеної брутальності на адресу опонентів, з якими після виступу вони майже друзі, що демонструють тому ж народу телеканали. Дивно, що політичні лідери лівого спектру, намагаються посилатись на діалектичність свого мислення. Але саме діалектика як мистецтво оперування поняттями, по-перше, розглядає їх як протилежності, як «своє інше», а не «чуже вороже»; по-друге, як єдність історичного й логічного, а не сьогоденного й тому алогічно-хаотичного; по-третє, як продукт сходження пізнання від абстрактного до конкретного. Ось

чому суто емпіричну ідеологію політичних партій, прикутих своїми гаслами до зловбодених потреб людей, характеризує зло і зловтішання, а не добро і добродійність. Гасло: «Чим гірше, тим краще», на превеликий жаль, стало «ідеологічним», що наочно підтвердили передвиборчі пропагандистсько-агітаційні витвори, якими була перенасичена електоральна свідомість упродовж багатьох місяців засобами сучасних ЗМІ та зовнішньої реклами.

3. Якщо суспільство розвивається не згідно «королівських» указів (у нашому випадку президентських), то, по-перше, політико-партійні ідеології мають бути налаштованими на еволюційний розвиток і суспільства, і свідомості самих партійців; по-друге, вони не повинні містити критики на адресу інших ідеологій, оскільки суспільне життя настільки різноманітне, що охопити його в такій якості, не стаючи при цьому на шлях догматизму й суб'єктивізму, неможливо; по-третє, не слід в основу розробки політичної ідеології партії класти вчення будь-якого мислителя, оскільки завжди є недобра перспектива дискредитувати і його вчення. Адже істина – донька часу і кожен мислитель, навіть аналізуючи історію, є продуктом свого часу, а не пророком майбутнього. Посилання на спадщину К.Маркса якраз і мають на меті продемонструвати не власну відданість його вченню, а застерегти політичні партії в їх ідеологічних намаганнях абсолютизувати зміст будь-яких вчень минулого. Тим більше, що Маркс, коли почали з'являтися марксисты, чітко заявив про те, що він не марксист. Третя. Політичні партії, насамперед ідеологічно спрямовані, не завжди свідомі того, що вони діють в межах певних правових норм. Це чітко проявляється тоді, коли їх ідеологія, апелюючи до тієї частини народу, яка їй співчуває або ж активно підтримує, обґрунтовує неправові дії, які нібито мають своє моральне виправдання з точки зору вищої справедливості. Екстремістська складова ідеології небезпечна тим, що порушує еволюційний розвиток суспільства, який є нормальним для нього станом як стан рівноваги. Адже його прогрес у власне людському вимірі залежить не стільки від рівня розвитку знарядь праці, скільки від етико-правової культури людей, від їх духовно-соціальної єдності попри всі індивідуальні відмінності між ними. Тут потрібно зважати на те, що якісний стан мотиваційної складової людської свідомості змінюється поступово, повільно, впродовж багатьох поколінь, що іноді займає цілі століття. Це і є духовна еволюція свідомості, та стабільна форма, яку деформувати не потрібно, навіть злочинно. Політико-партійні ідеології повинні враховувати здоровий природний консерватизм народного загалу і не ставити перед ними такі завдання, які його руйнують. Особливо небезпечними є привабливі на рівні психології ідеологеми, які сприймаються людьми емоційно як приємні, звабливі, але для досягнення яких у них немає належного адекватного розуміння. Крім того, політичні партії покликані формувати громадянський тип суспільства як правовий, а тому просто зобов'язані дотримуватись права кожної людини на свободу совісті, світогляду, політичних переконань, а також на недоторканість особи, розуміючи під цим не лише заборону на тілесну доторканість. Адже людина соціалізується засобами мови і, зважаючи на

Ідеологічні деформації в діяльності політичних партій в сучасній Україні

можливість сучасних ЗМІ, потрібно оберігати народну свідомість від невпорядкованої інформації.

Що стосується ідеологічного впливу на однопартійців, то він також має бути відповідним і відповідальним. У першому випадку йдеться про об'єктивно вивірений зміст ідеології, який би не формував конфліктно-конфронтаційну мотивацію свідомості. В другому – про взаємну відповідальність партійної еліти, яка розробляє ідеологію, і партійців, які мають усвідомлювати, що, вступивши до партії, вони зобов'язані не тільки виконувати керівні вказівки, але й бути свідомими цілей її діяльності за внутрішніми переконаннями, за змістовно вмотивованим рівнем самосвідомості. Звичайно, це високі вимоги. Але, з іншого боку, розбудовуючи політичну систему сучасного українського суспільства, не можна оминати правові координати діяльності політичних партій, а саме: «свобода – відповідальність» на індивідуальному рівні. Такого рівня самосвідомості, ясна річ, немає. Тому й відсутня стійка політична система, а політичне життя має, як не парадоксально, асоціальне спрямування, коли, за народною мудрістю, «пани б'ються, а в мужиків лоби тріщать». Щоб не тріщали, потрібно формувати політико-партійну ідеологію, яка б не дозволяла партійцям діяти так, як це дозволено пересічній людині, тобто – «нам наказали, а ми лише виконавці». Має бути усвідомлення того, що, ставши членом партії, людина піднімає себе до тієї частини суспільства, яка претендує на його провідну верству. Якщо цього при вступі до партійних лав немає, то відповідальні політико-партійні лідери повинні бути свідомими того, що їх головне завдання полягає не в тому, щоб «завоювати» владу, а в тому, щоб структурувати суспільство як громадсько-політичне (polis - громада) об'єднання і показати народній думці, народному загалу, що є реальні можливості загальні ідеї розуму втілити в емпіричну дійсність. Ідеологічні деформації в діяльності політичних партій якраз і зумовлені тим, що немає розуміння статусу ідеї як сутнісного духу суб'єктності об'єктивного світового розуму, або ж Закону. Ідеї все ще розуміються як гештальти природних речей, відображені в свідомості людини. Звідси ідеологічна спрямованість зводиться до суто предметно-речових гасел. Тобто, обирається найкоротший шлях до свідомості людей, який дає споживацький ефект, але який все більше відстає від ідей гуманістичних, якими є ідеї чистого розуму як ідеї формування моральної особистості. Це і є сутнісна деформація ідеології як у політичному, так і соціально-філософському аспектах. Партійні ідеї, щоб бути (стати) політичними, повинні піднятися на сутнісний рівень свого обґрунтування. Це – аксіома науково-теоретичної методології пізнання, оскільки воно не належить до змісту буденної наївно-сенсуалістичної свідомості. Тому партійним ідеологам, а не піарщикам як розробникам технологій швидкого потрапляння політичних партій до влади, потрібно, нарешті, зважити на традиції філософії, які переконливо доводять, що коли б зовнішня форма об'єкта і його об'єктивна сутність збігались, будь-яка наука була б непотрібною.

Висновки

На сьогодні суспільство має потужну духовно-теоретичну спадщину, в якій розроблені підвалини політичної ідеології та засоби її втілення безпосередньо в політичне життя суспільства. Втім, це зовсім не означає, що сучасні політичні партії в Україні діють згідно її вимог. Насамперед через, по-перше, дію стереотипів минулого, надто обтяженого духом ортодоксального догматизму панівних ідеологій – спочатку православної релігії, потім марксизму-ленінізму; по-друге, відсутність навичок оперативно-тактичного аналітичного мислення в умовах інтенсивного динамізму соціальних процесів; по-третє, низький рівень світоглядної свідомості як політичних лідерів, так і більшості населення, яка проявляє себе у звичці до патерналістської опіки, а не суб'єктно спрямованої самосвідомості; по-четверте, необізнаність політично активних людей, які входять до політичних партій, із плюралістичною спадщиною у сфері політичних ідеологій. Все зазначене, та інші чинники, свідчать про необхідність **подальших розробок** щодо пошуку механізмів удосконалення діяльності політичних партій, в основі якої має бути логічна система ідей, підкріплена конкретними якісними шляхами та обґрунтованими засобами їх досягнення, серед яких обов'язковою складовою має бути просвітницька діяльність, адже запорукою успіху соціальних реформ є зміна свідомості і самосвідомості.

Література:

1. Маркс К. Капитал. Критика политической экономии. – М., Политиздат. – 1973. – Т.1. – Кн.1. – 907с.
2. Політичний енциклопедичний словник. – К.: Генеза. – 1997. – 400с.

Постол А.А. *Идеологические деформации в деятельности политических партий в современной Украине.*

В статье дается «идеальное» определение политической партии как субъекта политического процесса, что стремится воплотить в жизнь систему идей в контексте идеологической деятельности, и раскрываются причины идеологических деформаций, которые имеют место в практической деятельности современных украинских политических партий.

Ключевые слова:

политическая партия, политическая идеология, идеологические деформации, псевдоидеология, политическое сознание, политическая активность, просветительская деятельность

Postol A.A. *Ideological deformations in political parties' activity in modern Ukraine*

The definition of «ideal» political party as a subject of political process, which aims to incarnate into life the systems of ideas through ideological activity is given in the article; the reasons of ideological deformation which are present in practical activity of modern Ukrainian political parties are disclosed.

Key words:

Political party, political ideology, ideological deformations, pseudo-ideology, political consciousness, political activity, educational activity